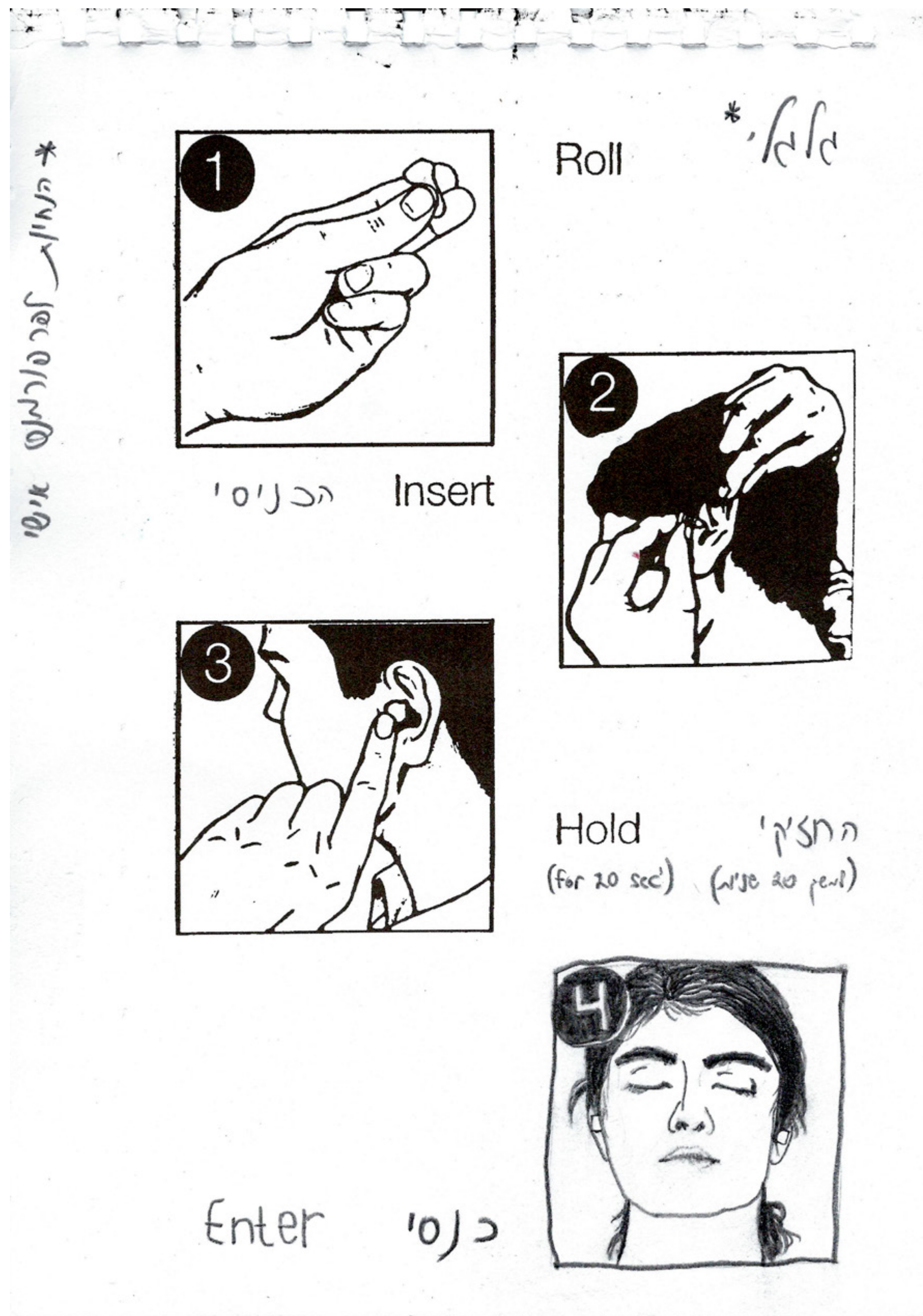

מיטל קובו

כשהמתים
בוכים זה
סימן שהם
מתחילים
להחלים

גלריה כברי
جاليري الكابري

גלריה שיתופית יהודית ערבית בגליל
جاليري تشاركي يهودي عربي في الجليل

היהודיה הנודדת, 2020

מידות משתנות

צבר, אדמה, עציץ בטון, גליצרין

מיקרוכימריזם (חבל, טבור), 2020
 22x16 סמ', רישום עפרון

מיקרוכימריזם (כידון, חבל), 2020
 22x16 סמ', רישום עפרון - רישום מתוך חלום

SEIZE TRACES LAISSEES	DANS LA CORBEILLE A PAPIER	DE L'ANALYSTE
Il est des enfants qui connaissent tôt leur âme dont la douleur n’a pas laissé le moindre pouce inexploré. Ce savoir-là les emplit tant et de façon si turbulente que la mémoire de leurs faits et gestes le plus souvent leur fait défaut. Et que leur souviendrait-il des sentiers où seule se risque l’obscurité ? En se levant du divan ils jettent dans la corbeille à papier de l’analyste qui les rêve en poèmes écrits de morve et de larmes leurs mouchoirs.		
1/16		
mes doigts sentent le poisson fuyant ma tête à commencer		
par les cheveux se défait dans la mer houleuse		
des pensées chagrines je vois		
le monde par en-dessous la poitrine		
affaissée de larmes je suis		
le sanglot mais je ne sais		
de qui		
Frédéric Teillard		

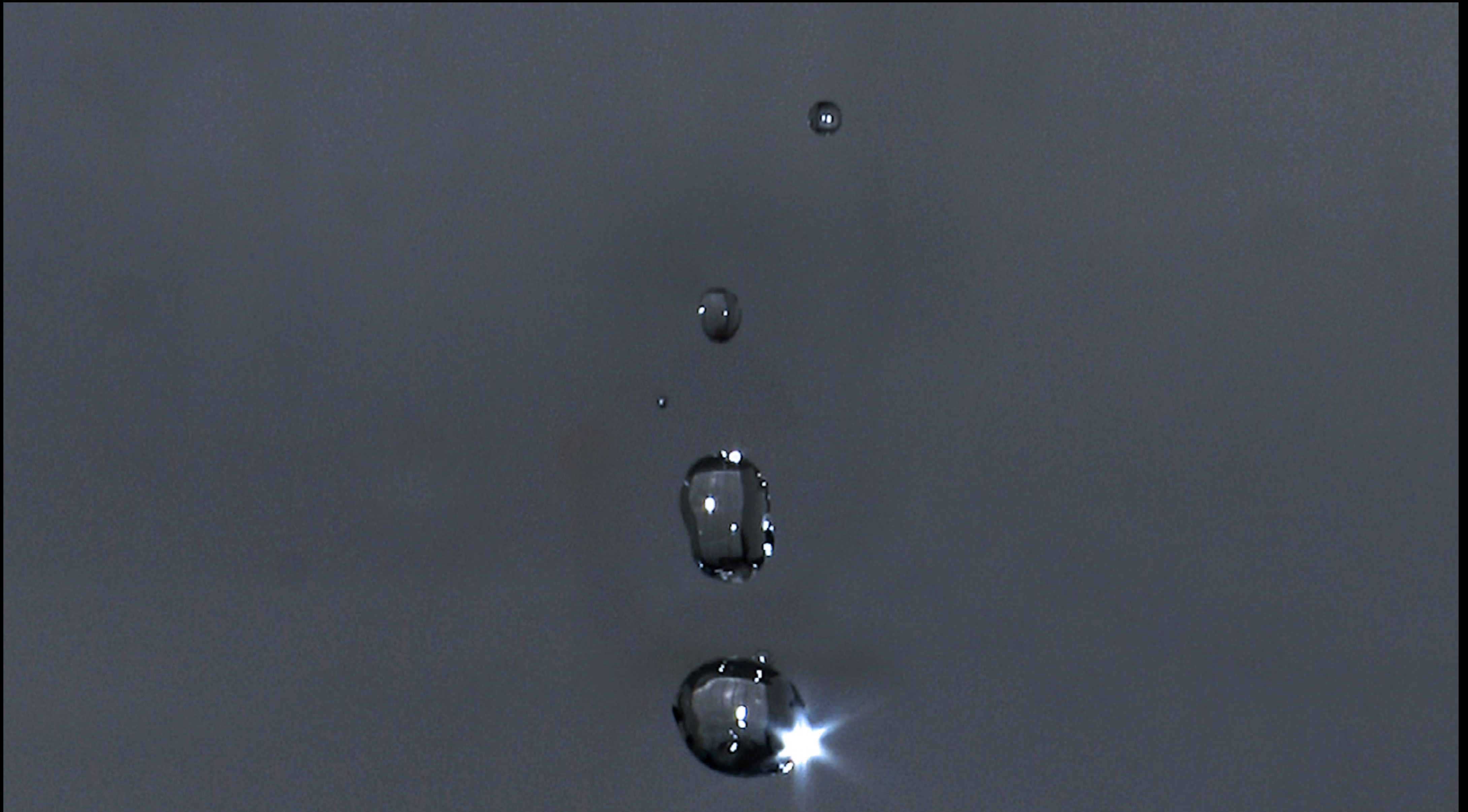
שש עשרה עקבות	בסל הניירות	של האנליטיקאי
יש ילדים שמכירים את נפשם מוקדם, שכאבם לא הותיר ולו סנטימטר אחד שלא נחקר. ידע זה ממלא אותם כל כך ובצורה כה סוערת שזיכרון מעשיהם ומחוותיהם לרוב מכשיל אותם. ומה הם היו זוכרים מהשבילים שבהם רק החושך מעז? כשהם קמים מהספה הם משליכים לסל הניירות, של האנליטיקאי שחולם אותם בשירים שנכתבו בנזלת ובדמעות, את הממחטות שלהם.		
1/16		
אצבעותיי חשות בדג בורח מראשי, מתחיל		
בשערות מאבד עצמו בים הסוער		
של מחשבות צער, אני רואה		
את העולם שמתחת		
החזה קורס מדמעות אני		
היבבה אבל איני יודע		
של מי		
פרדריק טייאר		

#6 מרי-ליס, מתוך הסדרה Ici, 2015, 35x35 סמ', הדפסה דיגיטלית, שקית שהתקבלה מקליניקה של פסיכואנליטיקאית פריזאית

בין רעב לתאבון, 2009/2020, 3:07 ד', וידאו [\(לינק\)](#)

"

אחיות לבבי, 2012/2020

16x21x33 סמ'

פח פלסטיק, ממחטות נייר משומשות, תאורת לד

מירבי אהובה,

העבודה הזו נולדה לפני שמונה שנים בערך, כשנטע עוד היתה אצלי בבטן, במהלך שיחה אצל הפסיכולוגית שלי אז. את מכירה את הסיפור, באותו סשן טיפולי המכסה המסתובב של הפח שלה, שעמד על השטיח משמאל לכורסא, נתקע. נאלצתי להרים את המכסה לגמרי. הפעולה האגבית והשגורה של השלכת הטישו הספוג בדמעות דרך המכסה המסתובב הפכה מודעת, והמראה שראיתי בפנים שיתק אותי. עשרות ממחטות הצטופפו במיכל הקטן והציפו אותי ברגשות סותרים, שילוב בין תחושה עזה של 'שבת אחים גם יחד' ו'האחר הוא הגהינום', בין תחושת אחווה גדולה עם יתר המטופלים שלה שכמוני סובלים ובוכים, לתחושה פתאומית של גועל מחום גוף של אדם זר שכמו נותר ספוג בכורסא עליה ישבתי, בין רצון להתחבק עם כולם ללצעוק עליהם שיצאו לי מהפגישה, מהחדר, מהנשמה.

הפח הזה עם הטישואים שבתוכו נתקע לי בראש מאז. ולכן הוא יהפוך לפסל, חפץ שמטרתו היא שיתבוננו בו והוא יתבונן בחזרה. ממחטות הנייר ספוגות הדמעות יהיו כמובן החלק העיקרי בו, הסיבה לקיומו. לכן הן חייבות להיות אמיתיות, אבל של מי? ממי עלי לבקש אותן? הדבר הקרוב ביותר יהיה לפנות למטפלת שלי היום ולבקש ממנה שתאסוף בשבילי, אני אעשה גם את זה, אבל יש עוד כיוון שמסקרן אותי. הרי הכח של הפח עלי הוא בפער העצום בין הזרות לקירבה, והפער הזה מופיע לי גם בקשרים הכי קרובים שלי. גם ביננו.

מירבי, התסכימי לאסוף ולתת לי ממחטות טישו ששימשו אותך לנגב ולספוג דמעות ברגעים בהם היית לבד? כך, אני מקווה, פסל הפח יכיל בסופו של דבר, בדחיסות ובערבוביה, ממחטות של האנשים הקרובים לי ביותר, שבכו לי ובכיתי אני להם.

אני שולחת לך את ההזמנה ככה בתחושה מעורבת של מבוכה ואומץ, של ריחוק וקרבה, של אהבה וחשש להגזים ולפרוץ גבול ולפגוע.

אשמח לכל מה שתרצי לתת, גם אם זה יהיה את מחשבותיך והרגשתך בלבד.

אוהבת,

מיטל

מירבי אהובה,

העבודה הזו נולדה לפני שמונה שנים בערך, כשנטע עוד היתה אצלי בבטן, במהלך שיחה אצל הפסיכולוגית שלי אז. את מכירה את הסיפור, באותו סשן טיפולי המכסה המסתובב של הפח שלה, שעמד על השטיח משמאל לכורסא, נתקע. נאלצתי להרים את המכסה לגמרי. הפעולה האגבית והשגורה של השלכת הטישו הספוג בדמעות דרך המכסה המסתובב הפכה מודעת, והמראה שראיתי בפנים שיתק אותי. עשרות ממחטות הצטופפו במיכל הקטן והציפו אותי ברגשות סותרים, שילוב בין תחושה עזה של 'שבת אחים גם יחד' ו'האחר הוא הגהינום', בין תחושת אחווה גדולה עם יתר המטופלים שלה שכמוני סובלים ובוכים, לתחושה פתאומית של גועל מחום גוף של אדם זר שכמו נותר ספוג בכורסא עליה ישבתי, בין רצון להתחבק עם כולם ללצעוק עליהם שיצאו לי מהפגישה, מהחדר, מהנשמה.

הפח הזה עם הטישואים שבתוכו נתקע לי בראש מאז. ולכן הוא יהפוך לפסל, חפץ שמטרתו היא שיתבוננו בו והוא יתבונן בחזרה. ממחטות הנייר ספוגות הדמעות יהיו כמובן החלק העיקרי בו, הסיבה לקיומו. לכן הן חייבות להיות אמיתיות, אבל של מי? ממי עלי לבקש אותן? הדבר הקרוב ביותר יהיה לפנות למטפלת שלי היום ולבקש ממנה שתאסוף בשבילי, אני אעשה גם את זה, אבל יש עוד כיוון שמסקרן אותי. הרי הכח של הפח עלי הוא בפער העצום בין הזרות לקירבה, והפער הזה מופיע לי גם בקשרים הכי קרובים שלי. גם ביננו.

מירבי, התסכימי לאסוף ולתת לי ממחטות טישו ששימשו אותך לנגב ולספוג דמעות ברגעים בהם היית לבד? כך, אני מקווה, פסל הפח יכיל בסופו של דבר, בדחיסות ובערבוביה, ממחטות של האנשים הקרובים לי ביותר, שבכו לי ובכיתי אני להם.

אני שולחת לך את ההזמנה ככה בתחושה מעורבת של מבוכה ואומץ, של ריחוק וקרבה, של אהבה וחשש להגזים ולפרוץ גבול ולפגוע.

אשמח לכל מה שתרצי לתת, גם אם זה יהיה את מחשבותיך והרגשתך בלבד.

אוהבת,

מיטל

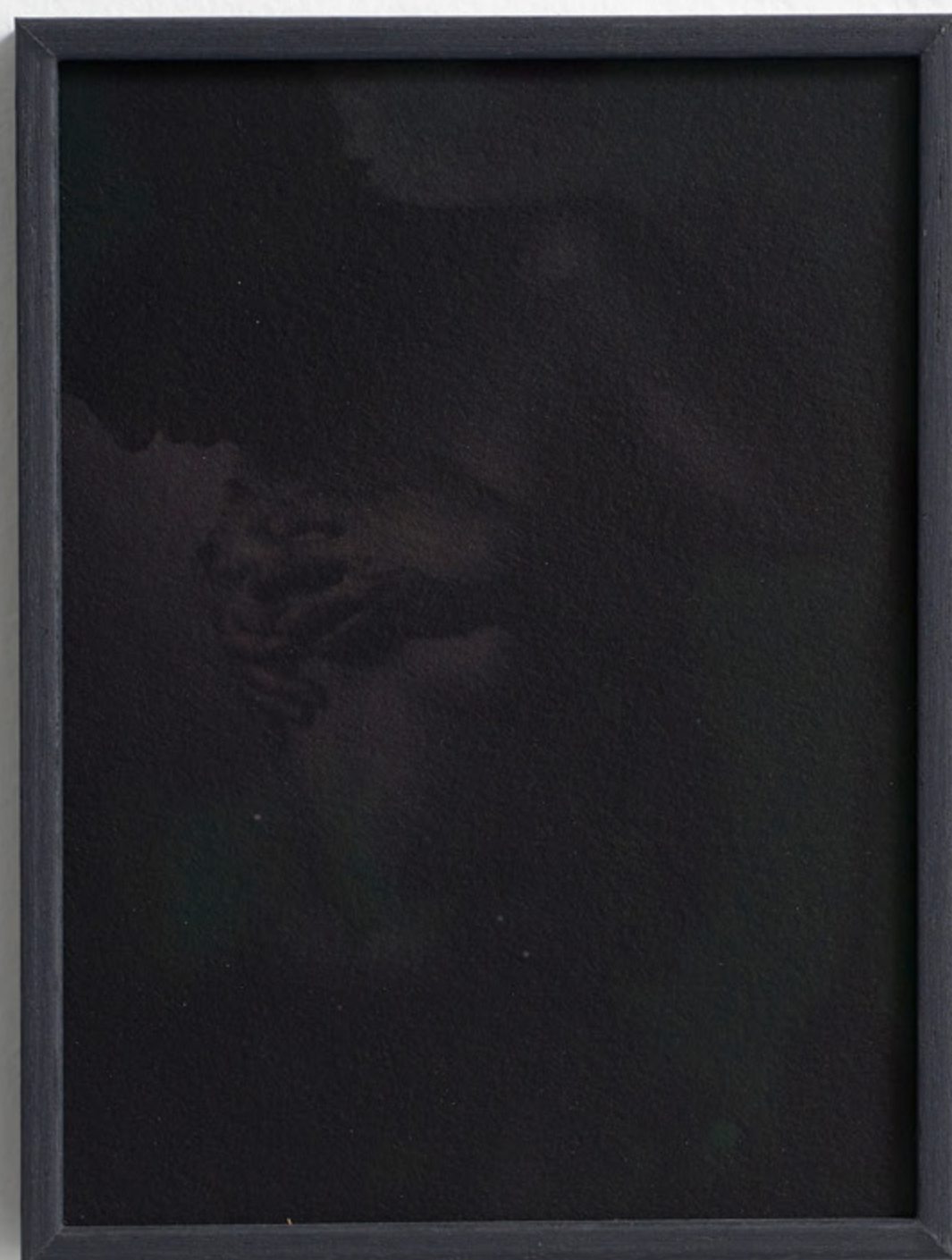
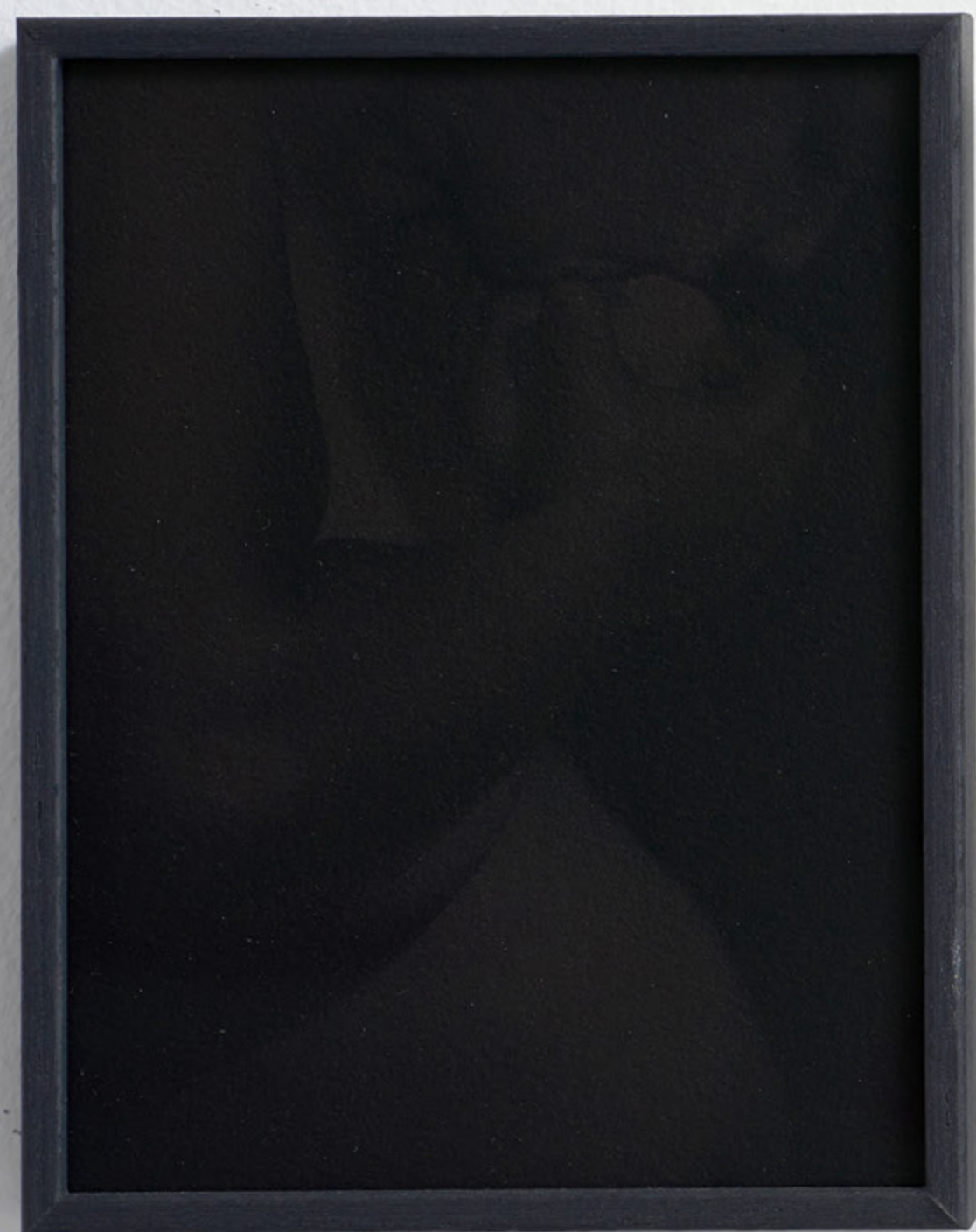

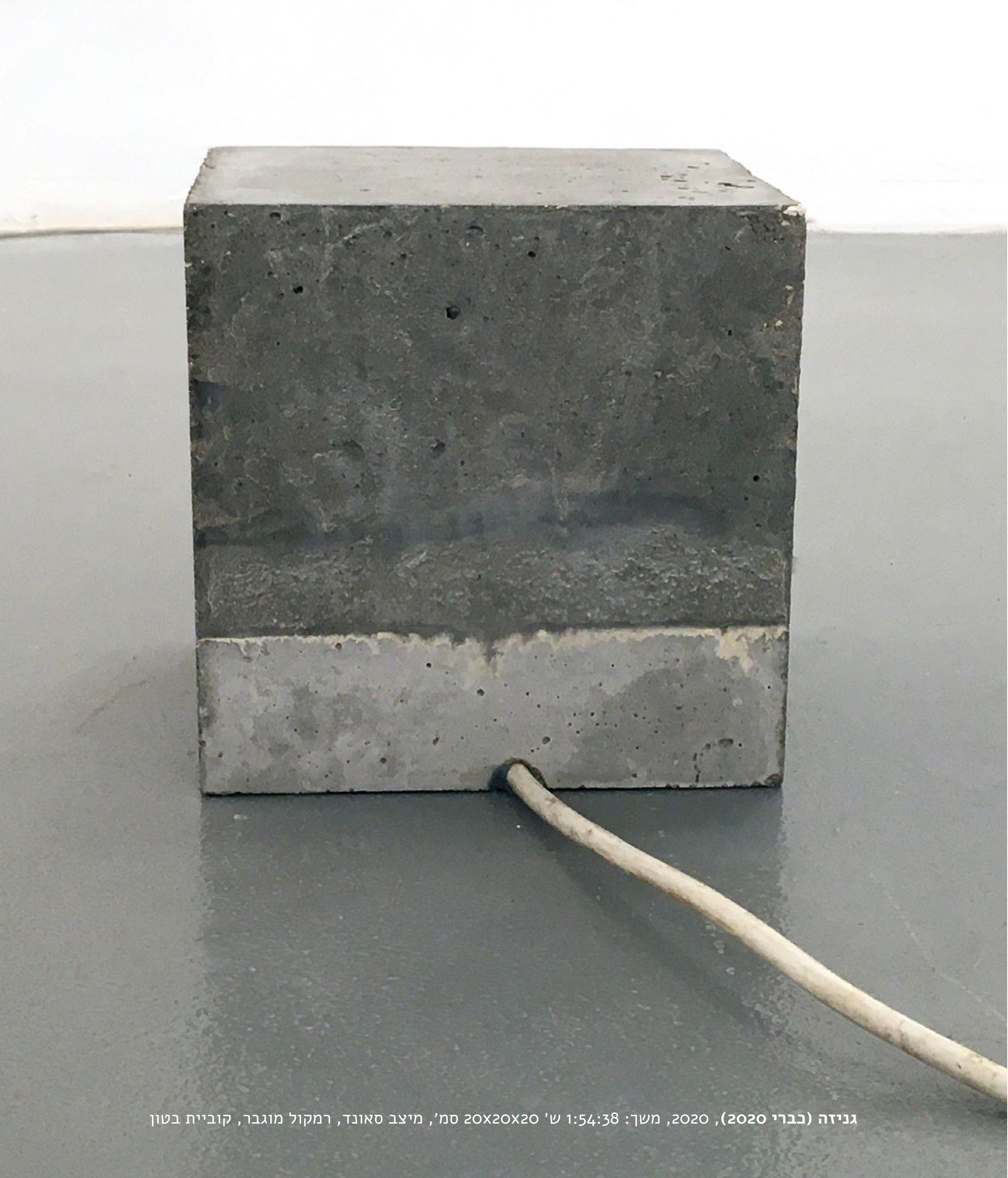
מתח פנים (אפקי), 2009/2020, 2 ד', לופ, וידאו (לינק)

מונדות 3-1, 2009/2020, 20x15 סמ', הדפסה דיגיטלית

גניזה (כברי 2020), 2020, משך: 1:54:38 ש' 20x20x20 סמ', מיצב סאונד, רמקול מוגבר, קוביית בטון

מיטל קובו

גניזה, קיבוץ כברי 2020, הזמנה לפעולה

אוקטובר 2020

שלום חברות וחברי קיבוץ כברי, שמי מיטל קובו, אני אמנית וידאו וסאונד העובדת בעיקר עם קולות אנושיים המגיעים מסף התודעה. בעבר עבדתי עם דיבור מתוך שינה, צחוק, צעקות, תפילה, בכי ועוד. בינואר 2021 אציג תערוכה בגלריה השיתופית היהודית ערבית בכברי.

בתחילת מרץ הזמנתי אתכן.ם להתראיין על מקומו של הרגש בחוויה הפרטית שלכן.ם בחיים בקיבוץ, שבועיים אחר כך הגעתי לכברי והספקתי לקיים ראיון והרצאה על הנושא, אך בשל מגפת הקורונה התהליך נקטע ומאז התערוכה התפתחה בכיוונים אחרים. כעת אני מחפשת א.נשים המעוניינות.ים להשתתף בפרויקט בשם **גניזה** שיוצג בתערוכה.

*

ב'גניזה' אני מזמינה אתכן.ם להקליט קולות שתרצו לגנוז.

למה הכוונה? קולות שתרצו שישמרו לנצח, אך מבלי שאף אחד אי פעם ישמע אותם, או לפחות לא עד שתחליטו. הקולות יושמעו מתוך קוביית בטון, אך לא ישמעו מחוצה לה.

מי שמעוניין.ת לשמוע עוד על הפרוייקט מוזמן לפנות אלי

”כשהמתים בוכים זה סימן שהם מתחילים להחלים” (פקאן מבצרה), 2020, 26x19.5 סמ', הדפסה דיגיטלית, תיבת אור

דרכי הדמעות, 17.8.2020 חמש וחצי בבוקר (שולחן), 2020
75x74x98 סמ, 10 ד', מיצב סאונד, מגבר, רמקולי מגע, שולחן, הקלטת בכי [\(לינק\)](#)

”כשהמתים בוכים זה סימן שהם מתחילים להחלים” (פיקוס משדרות חן), 2020, 156x54 סמ', הדפסה דיגיטלית

"בשמהמתיים בוכים זה סימן שהם מתחילים להחלים" (תאנה מכברי), 2020, 86x30 סמ', הדפסה דיגיטלית

פקעת

צמחים לוקחים את הזמן. אולי נכון יותר לומר כי לצמחים זמן משלהם וכי הזמן הזה, הנע במעגלים של המתנה, נביטה, צמיחה ולבלוב מושפע מהתנאים ומסביבת המחיה של כל פרט בזמן ובמקום נביטתו. ב-2007 בן זוגה של מיטל קובו הקליט אותה כשהיא מדברת מתוך שינה. המפגש עם העדויות הקוליות למסעות הליליים שהיא עצמה עורכת הוביל את קובו לסדרת עבודות שהקול האנושי משמש בהן חומר גלם. את הַדָּן של העבודות ההן אנחנו פוגשים בתערוכה [כשהמתים בוכים זה סימן שהם מתחילים להחלים](#). [סומנילוקוי](#) (בלטינית, 'דיבור בשינה') נוצרה ב-2009 מאותן הקלטות של האמנית המדברת בשנתה. ב-2014 הציגה קובו גלגול נוסף של הפרויקט. [המדברים בשנתם \(ישראל\)](#), היה מיצב סאונד רב-ערוצי שהוצג במסגרת תערוכת יחיד במוזיאון רמת-גן באוצרותה של איילת השחר כהן. העבודה נבנתה מהקלטות הדיבור מתוך שינה של עשרה משתתפים שונים, מגיל ינקות עד זקנה, כפיתוח של ההקלטה העצמית שערכה חמש שנים מוקדם יותר. הפעולה הבסיסית שקובו אימצה לעצמה כדרך עבודה היתה איסוף של קולות הבונים יחד מנעד של רגשות אנושיים. לחומרי הגלם הללו, שנִכְרוּ מן הַפְּנים, קובו נותנת פומבי בחלל ציבורי. עבודות החלל-קול שלה נבנות באופן המערב את גופנו ותודעתינו, אנחנו, הצופים-מאזינים להן, והופכות אותנו לעדים – מוטב, לשותפים

כניסה, 2020, 3.5x3.5x1.2 סמ', אטמי אזניים בקופסת פלסטיק

- לביטויים המוחצנים של רגשות האחר. שנה מאוחר יותר ב-
אם איש צועק ביער (Un Homme qui Crie dans la Forêt, 2015)
הזמינה קובו אורחים מזדמנים לצעוק אל הרחוב ממרפסת הסטודיו
שלה ברחוב ריבולי בפריז, ותיעדה את קולותיהם. ב-**הצד השני**
(2018) היא השתמשה בהקלטות שערכה בין נשים מתפללות
בכותל המערבי בלילות הימים הנוראים ובקולות בכי-תפילה של
סטודנטיות מהחוג לתיאטרון במכללת אמונה, באופן שטשטש את
ההבדל בין הספונטני והאותנטי ל'משוחק' והמוזמן. על כל אלו
אפשר לחשוב כעל פעולות של ציד נדיב, או לחילופין, הזמנות
להשתתפות, שהאמנית מושיטה לשותפים זמניים. בהיבט הזה,
הפרקטיקה של קובו שייכת למסורת עכשווית של אמניות כמו מיכל
הימן הישראלית, סוזן הילר (Hiller) האמריקאית ודוריס סלסדו
(Selcado) הקולומביאנית. הפרקטיקות של שלוש האמניות האלו
מושרשות בפרספקטיבה אנתרופולוגית-התערבותית, ומבוססות
על פעולות איסוף ואירכוב פריטי עדות המעידים על מצבי קיום
ותודעה אנושיים.

התערוכה הנוכחית החלה מהזמנה ליצור עבודת סאונד
שתשתמש בחלל המנהרה בתוכו ממוקמת הגלריה כבתיבת תהודה.
כנקודת מוצא החליטה קובו לבצע שתי פעולות הפוכות: לאסוף
בכברי קולות של אחרים, ובמקביל להקליט את עצמה בוכה.
בהזמנה לשיתוף פעולה שהפיצה במהלך העבודה על הפרויקט ובה
ביקשה לאסוף הקלטות של בכי כתבה:

”...קשה לחשוב על ביטוי רגשי אינטרוורטי יותר מבכי, ביישן
ואינטימי. ובכל זאת – אני מבקשת למצוא תעלה שתוביל אותו
החוצה... . הקלטות הבכי שאני מקווה לאסוף ישמשו אותי ליצירת
מיצב סאונד חדש, באנונימיות מוחלטת ועם אפשרות לגניזה (נשמר
לנצח, לא נשמע לעולם).”

Mute, 2009/2020
60x48 סמ', הדפסה דיגיטלית

האינטואיציה הראשונית היא, אם כן, לבצע פעולה של הנכחה,
כלומר מתן נוכחות למה שנעלם מן האוזן והעין, הוצאה החוצה
במובן של ex-pression, הפרשה.¹ הפעולה האישית, הפשוטה
לכאורה, התגלתה כמורכבת לא פחות מזו השיתופית. מדוע קשה
להקליט את עצמנו בוכים? ייתכן שפועלת כאן מעין גרסה רגשית
של עיקרון אי-הוודאות של הייזנברג, הגורס כי לא ניתן לקבוע

בדיוק מלא, בו-זמנית, את מקומו של חלקיק ואת התנע שלו,
היות ועצם פעולת המדידה של תכונה כלשהיא משפיעה על נתונה
של התכונה האחרת ברמת התנהגות החלקיקים. במילים אחרות,
קשה 'לרצות לבכות' באופן ספונטני ולהושיט את היד אל מכשיר
ההקלטה בעת ובעונה אחת. נוכחותו של מכשיר הקלטה ושל
המשימה המוגדרת - 'בְּכִי!' - מפרה את האינטימיות הדרושה
לבכי לצאת מהכוח אל הפועל. אפשר כמובן ללמוד לזייף בכי,
אך בכי שביני לביני הוא רגע כה עדין עד כי הימצאותו של אחר
עלולה לחסום אותו מלצאת לאור. **דרכי הדמעות, 17.8.2020 חמש**
וחצי בבוקר (שולחן) הוא שולחן מנוסר היוצא מתוך קיר הגלריה
ומתוכו בוקע קול הבכי החרישי של האמנית. האתגר הוכתר
בהצלחה, אם כן, ועתה ניתן לנו, הצופים-שומעים, להעריך את
התוצאה באמצעות עבודה אחרת המוצגת בתערוכה. **גניזה, כברי**
2020 היא קוביית בטון שבתוכה מתנגנים קולות דיבור של מספר
נשים תושבות הקיבוץ שהסכימו לתת לאמנית את קולן ולחשוף
בפניה את מחשבותיהן ורגשותיהן. הקולות המהדהדים עמומות
בחלל הפנימי של הפסל גנוזים בו לנצח. על פי ההנחיות הם
לעולם לא יושמעו בחלל הפתוח, והתכונה הקולית הזו מעניקה
לדיבור העמום איכות של דבר וידוי.

נוכחותם של הקולות האלו בחלל הגלריה עדינה. הם לא
קופצים עליך מיד בכניסה, ונדרשת רמה גבוהה של קשב בכדי
לקלוט אותם. הבכי הבוקע מהשולחן המנוסר אמנם גלוי יותר,
אך משמעותו אינה מובנת גם כשמגלים את מקורו. גם משמעותם
של הקולות הגנוזים נרמזת (וידוי) אך נותרת סתומה. זהו במידה
רבה הציר החוויתי (פנומנולוגי) שלאורכו מתארגנת התערוכה
כולה. הדבר הבסיסי ביותר שעבודותיה של קובו מספקות לנו
הוא התמודדות עם נוכחות-הרפאים של קולו של הזולת, עם
ביטוי הרגש שלו, ועם המבוכה של היות בחדר אחד עם בכי ללא-
גוף, דיבור ללא נוכחות. אין לבכי או לקולות המלמול פשר, אין

להם מובן - אלא רק נוכחות. אנו מוזמנים להיות קרוב אליהם, והמחיר שיש לשלמו הוא המחיר של לא-להבין. מהו הרווח? ההזדמנות להרגיש.

כאמור, בעשור האחרון קובו הרבתה לעסוק בהוצאה מן הפנים אל החוץ של דברים המופקים מן הגוף (צחוק, בכי, צעקה). לחומרי הגלם הללו היא מעצבת צורה גולמית, לעתים מעניקה להם גוף או משהו הדומה לגוף - קיר שמעברו השני נשמע בכי, רהיט שבתוכו כמוסים קולות שונים. בתערוכה הנוכחית היא חוזרת אל

הלן קלר ואן סוליבן מייסי, 2020

20x15 סמ', הדפסה דיגיטלית ועלה זהב

הפנים האישי שלה במטרה למפות את המושגים והאינטואיציות המפעילים אותה כאמנית, ומתוך תהליך העבודה הזה היא מרחיבה את מנעד העשייה שלה. כך, למשל, [מיקרוכימריזם \(כידון, חבל\)](#) ו-[מיקרוכימריזם \(חבל, טבור\)](#) הם רישומים שהיא מציגה כאן לראשונה. צמד רישומי העיפרון הקטנים מונחים על חציו הנותר של השולחן המנוסר היוצא מהקיר הנגדי בגלריה. לידם מונחת יציקת אלומיניום של נייר טישיו משומש, שיחידות נוספות ממנו מונחות על הרצפה בעבודה [10.4.2018](#). אלו רישומים הרוויים אווירת חלום ומציגים שתי נקודות מבט הפוכות. באחד חבל מגיח מתחתית התמונה ומטפס אל עבר שקע הטבור בעיבורו של טורסו נשי, ובשני כמו מנקודת מבט אישית (POV) במשחקי מחשב, אופניים המתקדמות בתוך נוף סלעי כשהכידון המנווט אותם הפך לחבל. ייתכן שיש כאן גלגול של תימה מוכרת מחלומות העוסקים באובדן שליטה ובחרדת ביצוע- הגה המכונית ניתק מהתושבת, הכידון המתמוסס בידיים, וכדומה. שני דימויים הפוכים, אם כן, של חרדה מאובדן שליטה - זו של חוסר היכולת לתפקד בתוך הנוף המנטלי (הכידון הרך) לעומת הניתוק מן האם, הקשור אולי לאובדן של חוסר-השליטה המבורך של התינוק בטרם הלידה, בטרם היות 'אני' המופרד מהאם 'ומושלך' אל העולם. עבור האמנית שני הרישומים מבוססים על המושג מיקרוכימריזם, שהוא מעשה ההכלאה הבין גופי המתקיים, בין השאר, בין גוף האם לעובר שהיא נושאת ברחמה (in-utero), ובהשאלה - בין האישיות שלה לזו של הילד שהיא מגדלת מחוצה לה (ex-utero) בזמן ששניהם נושאים תאים משותפים.

תהליך העבודה על התערוכה הוא גם תהליך התחקות אחר מערכת ההקשרים המסועפת הנפרשת בין הרעיונות ומקורות ההשראה השונים המפרים את עבודתה של קובו. במסגרת העבודה על התערוכה היא משרטטת סדרה של [מפות חשיבה, שהאחרונה \(מספר 8\)](#) מספקת לנו תמונת מצב של התערוכה כפי שהתגבשה מתוך ההדמיות ושלבי התכנון השונים. לדוגמא, שני המושגים

#6 מרי-ליס, מתוך הסדרה lci, 2015

35x35 סמ', הדפסה דיגיטלית

משני עבריו של ציר ה-X האופקי במפה הם Monde (בצרפתית, 'עולם') ו-Monad, באמצעותם היא מנגידה בין הפכים, וממקמת את העבודות בהתאם לריחוק או לקרבה שלהן מכל אחד מהקטבים הרעיוניים הללו. Monad הוא מושג פילוסופי שהיא שואלת מלייבניץ ומדלז המתארים, כל אחד לשיטתו, צורת קיום סגורה, הרמטית, של סובייקט האוטם את קשריו עם העולם וניזון מפעולות קלט ומשוב פנימיות, בינו לבינו. [בין רעב לתיאבון \(2009\2020\)](#) היא עבודת וידיאו המהווה מעין מונאדה כזו, מערכת סגורה שבה אישה עסוקה בניסיון להניק את עצמה, ובכך להפקיע את תהליך ההזנה מן הזולת- המשמעותי ולשמור אותו במעגל סגור. באופן זה ניתן להבין את

”כשהמתים בוכים זה סימן שהם מתחילים להחלים” (פקאן מבצרה),

2020, 26x19.5 סמ', הדפסה דיגיטלית, תיבת אור

התצלום של חלון המטוס (Mute) כאנלוגיה חזותית למושגים איטום, דממה, הכלה והיעדר-קול. דימוי שקית הניילון השקופה-אטומה (#6 מרי לים, 2015) הוא עוד מיכל כזה, קרום סינטטי דק העוטף ומכיל ניירות טישיו משומשים שהם בעצמם קרומים דקים שספגו שאריות של בכי. העבודה היא חלק מפרויקט מתמשך שהחל בצרפת,

במסגרתו קובו יצרה קשר עם מספר מטפלות ומטפלים פריזאיים, בקשה לקבל את תכולת פחי האשפה בקליניקות שלהם.ן, וצילמה את השקיות שהתקבלו כמעין דיוקנאות רשמיים של בכי קולקטיבי ואנונימי. ב-**כשהמתים בוכים** עוברים ניירות הבכי גלגול נוסף. פח פלסטיק פשוט המונח על הרצפה מפיק פעימות אור, כמו עליה וצניחה של סרעפת בעת נשימה, ובתוכו ניירות טישיו משומשים שנאספו משלוש בוכות שונות על פני שנתיים ([אחיות לבבי, 2012/2020](#)). [10.4.2018](#) בעל השם האניגמטי הוא למעשה סדרה של ניירות משומשים שנוצקו מאלומיניום במפעל ”כבירן” של קיבוץ כברי, והם פזורים על רצפת הגלריה כמו עלי שלכת, או דמעות קפואות. במפת החשיבה ממוקמות עבודות הבכי האלו קרוב לקוטב המסומן כך: מכילמוכל, ומקושרות לעבודות אחרות הקשורות לבכי, הכלה, עיטוף, איטום והפרדה באמצעות קו מקווקו, השמור לעבודות שצורתן הבסיסית קוביתית או ריבועית. התערוכה כולה, אם כן, מתארגנת בין צמדים של קטבים מנוגדים של פעולות ומצבים פיסיים ורגשיים: הכנסה-הוצאה, הכלה-הקאה (במובן של הפרשה, הוצאה החוצה), גניזה-פרסום והוצאה אל האור, השמעה-השתקה, שמירה-שיחרור וכן צמיחה-קטיעה. לנו, הצופות והצופים, ניתנת האפשרות לחוות את התערוכה כאוסף מרוכז של תחושות גוף והיפעלויות רגשיות, ללא הסבר, ולחילופין, ’לקרוא’ את התערוכה באמצעות המפה המושגית שהאמנית מספקת לנו. אז, נטיב להבין את הקשרים בין העבודות השונות - בכי, רגש, איטום, הכלה, וכן את הקשר לעבודות של אמנים אחרים שהיוו מקור השפעה עבור האמנית. אז, בעקבות מבט כפול כזה, מתעוררת השאלה המעניינת ביותר והיא, האם ניתן לחוות רגש גולמי ולהבין אותו בעת ובעונה אחת?

שמה של התערוכה - ציטוט הלקוח מתוך **הרפתקאותיו של פינוקיו** לקרלו קולודי - מחזיר אותנו אל העץ, ועצים שזורים ומסתתרים בתערוכה הן כחומר הן כרעיון. אם פינוקיו הוא סיפור אודות המשמעות של היעשות לאדם, וכן אודות המשמעות של

היות (being) כ-תהליך של התהוות מוסרית ורגשית, אזי עצים משמשים את קובו בתערוכה כגילום של איזה ממד עמום של אנושיות וצמיחה. תצלום ענף של עץ תאנה הגדל בחצר פרטית בכברי **”כשהמתים בוכים זה סימן שהם מתחילים להחלים” (תאנה מכברי)** הוא דימוי של הנצה ושל קטיעה המתרחשות בו-זמנית. הוא מדגים כיצד מבט מרוכז בדבר מה צומח (במקרה זה, צומח ’מן הרצפה’) יכול להיות גם מבט בקטוע ובחלקי. השניות הזו נמצאת בשורש כל עבודתה של קובו. זו אמנית העובדת שוב ושוב עם חומרים שאינם חומרים, עם ביטויי רגשות שהם בבחינת החסר-צורה, הרגש הבלתי ניתן לשליטה או להעברה למדיום של המילולי (ה-Logos), והמתעקשת, מצד שני, למפות את הסבך המושגי שלה-עצמה במונחים ובכלים של אותו לוגוס עצמו. מפת החשיבה שלה, תחת שתציע לנו טופוגרפיה של משמעות, מספקת לנו תמונה מדויקת של סבך מושגי, רגשי וביוגרפי, תמונה חידתית המתארת את הסתעפות החידה עצמה. היא אמנם מתווה את הנתיבים המחברים, למשל, את מקורות ההשפעה השונים שהאמנית בוחרת לציין - מיוזף בויס ובאס יאן אדר ועד ז’יל דלז ור’ נחמן מברסלב - עם עבודותיה שלה, אך היא אינה ’מסבירה’ את הנתיב הזה. ממילא, זו מפה המשאירה אותנו על האי-הבודד, המונאדי, שקובו בונה בחלל הגלריה, ומבקשת מאיתנו לחוות את המנעד החושי של העבודות השונות ולשים לב לאופן בו אני, המתבונן-המאזין, מגיב להן, מגיב לבכי, מגיב לאטימות, מגיב אל הגוף. תצלום כף היד ועליה גלעין אגוז שנבט וצימח שורש וחוטר, ממוסגר בקופסת אור ומונח על שולחן בוכה, הוא הסטיגמטה או פצע הצליבה של התערוכה העדינה הזו, חור המסמן את מקומו של המוות כמה שהחיים צומחים ממנו במעגל ללא-סוף.

¹ תודתי לג'יימס פרקין (James Parkin) על התובנה הזו, הקושרת בין המובן השגור של 'אקספרסיה' ובין הפעולה הגופנית של הפרשה או הוצאה החוצה.

אפילוג

עזבת ממש עכשיו את התערוכה, ואת הולכת לאורך המסדרון המוביל מהגלריה אל החוץ, חזרה אל הקיבוץ או בדרך אל הרכב, ואת קוראת את המלים שלקחת מהקופסא השקופה התלויה ליד הכניסה. הניסיון להסביר את התערוכה כמוהו כניסיון למפות את הארכיטקטורה הפנימית של פקעת. זו אינה מטלה בלתי אפשרית, אלא שהיא מחטיאה את העיקר. כשאת נוטלת בידך פקעת צמר, גלילת שיער או גוש של סיבים ממורטים וממוללת אותה, מה את מרגישה? התחושה הגופנית של פעולה זו מחייבת אותך להתגבר על הרתיעה הטבעית מחומרי הפרש של הגוף, גופו של מישהו אחר. לחילופין, יש בה דבר מה מענג של מגע עם חומר גולמי הקשור לגוף, אף שאינו הגוף השלם. הבליל החושי הזה הוא-הוא הדרך 'להבין' את הפקעת, כלומר לפגוש אותה בעצמיותה. מסיבה זו בדיוק, אם תנסו לפרום את הגוש הגולמי לחוטים או לפיסות נפרדות תבינו משהו על 'פקעיותה' של הפקעת, אך הפקעת תאבד לך. בדומה לכך, קשה להבין מהו יער רק מעמידה ליד עץ אחד. בעידן הנוכחי, שבו התרבות היצרנית בכללותה מייצרת עוד ועוד חפצים ודימויים עטופים, אטומים ומוחלקים, שפני השטח שלהם סוגרים אותם מפני שאר העולם רק כדי שיוכלו להיות משווקים כסחורה, קשה לחוש את הדבר היחיד וקשה עוד יותר 'לראות את היער'. אמנות, כשהיא טובה, מעניקה לנו כלים להבין משהו על היער תוך כדי שאנו ממששים עץ יחיד.

אבשלום סולימן, פברואר 2021

Helen Keller and Anne Sullivan, three-quarter length portrait, seated in profile, facing each other, C.M. Bell Studio Collection (Library of Congress), 1893

מכיל / מוכל*

Monde

Monad**

מכילמוכל

טיוטה מס' 8 26.3.2021

*** מונדה, מושג שפיתח הפילוסוף הצרפתי ז'יל דלז מתוך כתביו של וילהלם לייבניץ * מושג שטבע הפסיכואנליטיקאי הבריטי וילפריד ביון	<table><tr><td>-----</td><td>-----</td><td>-----</td></tr><tr><td>ריבוע / קוביה / תא</td><td>קו / צינור / חבל</td><td>מים / דמעות / חלב</td></tr></table>	-----	-----	-----	ריבוע / קוביה / תא	קו / צינור / חבל	מים / דמעות / חלב	מיטל קובו, כשהמתים בוכים זה סימן שהם מתחילים להחלים
-----	-----	-----						
ריבוע / קוביה / תא	קו / צינור / חבל	מים / דמעות / חלב						

מיטל קובו

כשהמתים בוכים זה סימן שהם מתחילים להחלים

12.2-10.4.2021

אוצר: אבשלום סולימן

עריכה וקונספט חזותי: מיטל קובו ויון שביט

צילומי הצבה: יובל חי

עיצוב: יון שביט

תודות: Frédéric Teillard ול-James Parkin, שותפי ליצירה ולתערוכה. לדרור לנטע לשחר, לאלה ולעמית על המבט הקטן-גדול. לרותם, לנטע ולצחי מכברי על העזרה והחיוך. ליעל, שלומי, סאהר, דובי, נועם, מיקי, ינאי, אמירה, ג'וזיאן, עדי ודרורה - חברות וחברי הגלריה. לאורלי, אמיר ושלמה מכבירן, לאילן שושני, לאייל חמי על תרומתם הנדיבה ליצירות שבחומר. ולדיצה, לעמית, לשירה, לאווה, למירב, לאחותי ענבל, לשירה, לנוגה, למרי-ליס ולאסיה על התרומות שברוח. לאמא ואבא יעל ומושון, לאילת השחר ולרבות ורבים נוספים על המבט הטוב. ליובל חי, ליון שביט, לאתי שוורץ ולאלון ברטוב על מקצוענות ללא פשרות.

לאבשלום, על שנה וחצי של ליווי תומך, נבון ועיקש שפתח ונתן מקום לכל כך הרבה. ולאורי, שעשית את הכל לאפשרי.

כל הזכויות שמורות לאמנים, למחברי הטקסטים ולכברי, גלריה שיתופית יהודית ערבית בגליל. אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם וכד' כל חלק שהוא מהחומר המופיע בפרסום זה מבלי לקבל רשות מבעליו החוקיים. שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בפרסום זה אסור בהחלט אלא ברשות מפורשת בכתב מבעלי זכויות היוצרים.

כל המידות בסנטימטרים, גובה X רוחב X עומק, משמאל לימין

אמני הגלריה (2021): עדי בן חורין, דרורה דקל, דובי הראל, ג'וזיאן ונונו, נעם ונטורה, אמירה זיאן, שלומי חגי, יעל כנעני, סאהר מיעארי, מיקי צדיק, ינאי קלנר

אוצר ומנהל הגלריה: אבשלום סולימן

כברי, גלריה שיתופית יהודית ערבית בגליל, 2021

הגלריה פועלת בתמיכת: מנהל התרבות, משרד התרבות והספורט וקיבוץ כברי

